

VIDEOPROCHÁZKY

PO MIKROREGIONU IVANČICKO

KETKOVICE

Z materiálů p. Přinesdomů a odborné literatury, zejména J. Lysáka-Pooslaví a Pojihlaví sestavil I.B.

TROCHA HISTORIE NIKOHO NEZABIJE – ANEB O KETKOVICÍCH, JEJICH HRADU A NĚCO NAVÍC

Archeologické nálezy dokládají osídlení katastru Ketkovic již v mladší době kamenné. První písemná zmínka o Ketkovicích (a jejich okolí) je z roku 1101. Toho roku přemyslovská údělná knížata – Oldřich Brněnský a Lutold Znojemský zakládají benediktinský klášter v Třebíči. Klášteru věnovali vyjmenované obce, mezi nimi Ketkovice. Sousední Čučice s poznámkou, že včetně vinohradů. Později dochází ke směně majetků a Ketkovice získává oslavanský klášter.

Další výměnou pak **řád Templářů**. Po roce 1230 Templáři zakládají v Ketkovicích kostelík sv. Kateřiny. **V obvodu obce, za souhlasu i pomoci Templářů, vyrůstá pevný hrad**. Historikové vždy věděli, že na Moravě býval významný hrad – Levnov. Jenom neuměli lokalizovat kde? Až v roce 1971, v souvislosti archeologickým průzkumem Kralické tvrze, se podařilo Dr. Vladimíru Voldánovi ve znojemském archivu najít původní josefínské katastrální mapy. Na místě ketkovického hradu jasně přečetl titul: "Burg Lownow". To potvrdil průzkumem pozemkových map.

Mlynářům Vydrům (v podhradí) patřily parcely: "Levnovská louka", "Levnovský les", "Levnovské pole" a "Na Levnovci". Tak se potvrdilo, že **hrad Levnov je Ketkovický hrad nebo také Ketkovák**.

Hrad je situovaný na skalnatých srázích, téměř 120 metrů nad řekou Oslavou. Byl poměrně rozsáhlý. Ze tří stran přirozeně chráněný. Přístup byl pouze od východu, kde byl rozšířen přirozený příkop. Zde stála brána a za ní menší spodní nádvoří. Ve svahu jsou patrné stopy horního nádvoří. Vlastní budova byla orientována od západu k východu a byla palácového typu. Hrad měl na západní straně obrannou baštu a na východní straně široké předhradí s hospodářským zázemím. Dosud stojí tři mohutné opěráky, které držely zeď chránící spodní nádvoří. Pověsti praví, že hrad je spojen podzemní chodbou s Vydrovým mlýnem.

Geologicky leží Ketkovák na čáře tzv. Náměšťské dislokace. Je tu velká rozmanitost hornin. Základní horninou je dvojslídá rula, na kterou se pokládají vrstvy svorové ruly, střídané se svorem, fylitem, krystalickým vápencem a úzkými pásy amfibolitu. Na ně navazuje u Ketkovic bítešská okatá rula, která je vyvřelého původu. Pěkný průřez tímto pásmem tvoří cesta z Ketkovic k Vydrovu mlýnu. Zřícenina stojí právě na rozhraní dvojslídé ruly s rulou svorovitou, která obsahuje pruhy křemičité.

Hluboké údolí Oslavy a Chvojnice tvoří ojedinělé území, kde se teplomilná květina rozšířila daleko na sever. Zkoumalo zde mnoho významných botaniků. Právem údolí označují přímo za botanickou zahradu. Vyskytují se tu vzácné lišejníky. Z vyšších rostlin namátkově uvádíme brambořík evropský, česnek žlutý, dřišťál obecný, diviznu fialovou, hvězdnici chlumní, křivatec český, koniklec obecný velký, kručinku chlupatou, kamejku modronachovou, kakost krvavý, lomikámeny, lýkovec vonný, peníze alpský, plazivou růži galskou a zvonek klubkatý. V údolí můžeme potkat vzácnou ještěrku zelenou, užovku podplamatou a se štěstím uzřít výra velkého.

Z archivních poznámek lze předpokládat, že **prostor Levnova je roku 1346 v majetku pánů z Lipé. Roku 1358 je zaznamenán Léva z Levnova, pokládáný za hlavního stavebníka hradu. Později jsou zprávy o Oldřichu z Levnova, jeho dcerách Elišce a Anežce i synu Oldřichovi**. Někteří badatelé předpokládají, že v té době patřily k Levnovu obce Čučice, Ketkovice, Sudice a Rapotice. Jiní se domnívají, že jmenované obce nebyly vyňaty z templářského dominia. **Roku 1365 se Eliška z Levnova provdala za Jimrama Kralického z Kralic. Svatebním darem dostává kachlová kamna, kdež je na kachlích její erb – kolmo vztyčené šestizubé hrábě. Týž erb užívají i její otec a bratr. Kachle nalezené na kralické tvrzi byly poškozené. Vědci se proto rozhodli pátrat v Ivančicích. Zde bylo ve 14.století významné sídlo keramiků a kamnářů. Podařilo se jeden celý kachel najít. Dnes je vystaven v ivančickém muzeu.**

O něco později rod Lévů z Levnova vymírá. Jsou poznámky o tom, že Levnov je majetkem pánů z Lipé. V témže čase jsou u Ketkovic poznámky, že po zrušení řádu Templářů se jejich dominium stalo majetkem pánů z Lipé. Ketkovice spadají pod jejich krumlovské panství. Za bojů mezi markrabaty Joštem a Prokopem se na Levnově vystřídalo vícero majitelů. Hrad kupuje bohatý kutnohorský měšťan (z Pirknštejna ?), ale již jeho synové prodávají hrad opět pánům z Lipé.

Sláva Levnova končí s husitskými válkami. Na Moravě byla vojska Albrechta Rakouského. Po jeho smrti jim nikdo nevyplatil žoldy. Tlupy zůstaly, kde byly a krutě vykořisťovaly okolí. Vesničanům kradly dobytek i obilí a znemožňovaly obchod přepadáváním kupců. **Levnov, násilně, obsadil Burghard Kienberger. Jeho loupeživé roty patřily k nejhorším. Zemský sněm, kterého se zúčastnily obě strany – pod jednou i pod obojí svolaný do Velkého Meziříčí, rozhodl: „Hrady, obsazené lupičskými hordami, nechtě jsou od zákonných majitelů vykoupeny, zemskou hotovostí oblehnuty, dobyty a pak ztroskotány tak, aby již lupičům nemohly poskytnout útulek“.** Levnov byl proplacen Bertoldovi z Lipé. **Podobný osud měly další hrady – Kraví hora, Lamberk, Sedlecký hrad, Holoubek, Kufštein a jiné, zničeno mělo být i město Pohořelice.**

Podstatu žoldnéřů zemské hotovosti, určené k likvidaci Levnova, vyslalo město Znojmo. V jeho archivu jsou doklady o likvidaci hradu. Není zaznamenáno, že by byl Levnov dobýván. Má se za to, že B. Kienberger hrad vydal za právo svobodného odchodu do Rakouska. **Likvidace Levnova byla dokončena v listopadu roku 1442.** Toliko tedy se známé historie v nedávné době „znovuobjeveného“ hradu Levnova. Lze se pouze zamyslet nad tím, jak by asi Levnov, který měl mnoho pánů a nestál ani 100 let vypadal nyní, kdyby jeho pohnutý osud nebyl ukončen tak jak se stalo.

V roce 1622 císař zabavil majetek pánům z Lipé. Krumlovské panství získali Lichensteinové, v jejich majetku jsou i Ketkovice. **V katastru Ketkovic, co malá odbočka cesty k Levnovu, leží významný vyhlídkový bod Zavřelovo panorama.** **Vyhledka tak byla pojmenována na počest řídícímu učiteli Františku Zavřelovi z Třebíče. Byl to vynikající botanik a přírodovědec.** Systematicky prováděl zoologická studia v našem regionu. Na tomto místě je též umístěn pomníček z krystalického vápence. S nápisem: "In memoriam St.Grossmidtii, magistri silvarum". Je poctou vedoucímu lesního hospodářství moravskokrumlovského statku. Tento pomníček zde nechala instalovat manželka knížecího revírníka, jako připomínku, že zde působil a měl to tu rád. Při dobré viditelnosti je vidět i kaple sv. Floriána nad Moravským Krumlovem. **Z panoramy je vidět daleko, k Moravskému Krumlovu a na Znojensko. Zajímavé jsou pohledy do hlubokého údolí řeky Oslavy, zejména na její největší meandr "Čertův jazyk". Údolí Oslavy a Chvojnice tvoří ojedinělé území, kde se teplomilná květena rozšířila daleko na sever. Údolí se právem označuje za botanickou zahradu.**

Mezi významné občany Ketkovic patří mlynáři Vydrové. Vynikající malíři autodidakti. Podporovali turistický ruch. U jejich mlýna vznikly první trampské osady. Po roce 1930 zakoupili vyřazený železniční most a přemostili Oslavu. Tím umožnili cestní spojení mezi Ketkovicemi a Senorady. Tento most byl opraven nákladem obou obcí v roce 2007.

V roce 1780 je v Ketkovicích starý kostelík stržen a na jeho místě zbudován kostel dnešní. Stavba věže byla dokončena do současné podoby později v r. 1892. S podporou panství je v r. 1797 v Ketkovicích založena škola. Původně byla umístěná ve srubu. Ten později nahradila cihelná budova. Škola byla malá, kapacitou nestačila, takže dochází ke stavbě druhé školní budovy. Učit ve dvou budovách bylo neúnosné. Řídící učitel Boček vše připravil svému nástupci, řídícímu učiteli Vrbovi. Ten staví, hned po první světové válce, dnešní hlavní školní budovu. Později byla škola ještě přistavena o zadní křídlo. V této podobě stojí škola dodnes. V roce 1995 Zastupitelstvo obce Ketkovice, s doložením, že erb šestizubých, kolmo vztyčených hrabí, vznikl na území obce – požádalo o přidělení tohoto erbu obci. Heraldická komise parlamentu ČR žádost doporučila a parlament ČR erb Ketkovicím v roce 1996 přidělil. Je tedy zřejmé, že přidělením erbu a znaku obci Ketkovice (s atributy dávného rodu majitelů a stavitelů hradu Levnova) se tedy dávná historie tohoto kraje prolíná ze současností.